

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР.

№ 75 (1609)

Пятніца, 22 верасня 1961 года

Цана 4 кап.

ЧЫТАЙЦЕ Ў СЁННЯШНІМ НУМАРЫ

НАШАЙ
ГАЗЕТЫ:

• Новыя спектаклі, канцэрты, цырквыя праграмы. • Народны артыст СССР Б. Платонаў — дэлегат XXII з'езда КПСС. • Партрэты дапамога, а не замінаванне. Прадзяг дыскусіі аб тэатральнай самадзейнасці. • «Вобразы нашых сучаснікаў» — карэспандэнцыя аб выстаўцы самадзейных мастакоў Віцебшчыны. • Палемічны артыкул «Канцэпцыя, якая выклікае прэчэнні». • Рэцэнзіі на манаграфію пра Цішку Гартнага, кнігі А. Ставера і Н. Галузы.

У НОВЫМ СЕЗОНЕ — ДА НОВЫХ ТВОРЧЫХ УЗЛЁТАЎ

Адкрываюцца заслоны тэатраў

Праект Праграмы Камуністычнай партыі Савецкага Саюза раскрывае велічны перспектывы развіцця прафесійнага мастацтва, ставячы перад ім складаныя, але пачэсныя задачы. Адзначаючы дзейнасць творчай інтэлігенцыі, М. С. Хрушчоў у артыкуле «Да новых поспехаў літаратуры і мастацтва» гаворыць, што работнікі літаратуры і мастацтва заўсёды былі і з'яўляюцца вернымі памочнікамі Камуністычнай партыі ва ўсіх яе справах. Значэнне іх творчай дзейнасці асабліва ўзрастае ў наш час, калі камуністычнае выхаванне працоўных, фарміраванне новага чалавека стала адной з самых надзвычайных задач партыі.

Сіла савецкага мастацтва ў яго блізкасці да народа, у жыццёвай праўдзе, у развіцці рэалістычных традыцый. Праўда і высокамастацкае адлюстраванне багацця і шматграннасці сацыялістычнай рэчаіснасці — вось галоўны напрамак нашага мастацтва.

Быць сёння на галоўным напрамку — гэта значыць перадаць усё найлепшае створанага чалавека, створанага ў наш час, калі камуністычнае выхаванне працоўных, фарміраванне новага чалавека стала адной з самых надзвычайных задач партыі.

У РЕПЕРТУАРЫ — СУЧАСНАЯ МУЗЫКА

Беларуская дзяржаўная філармонія пасляўспеху пачынае новы канцэртны сезон. Што найбольш значнае і цікавае аб'ект ён атакуюць музычнага мастацтва, якія новыя творы савецкіх і рускіх кампазітараў класікаў, а таксама замежных аўтараў пругаюць на сцэнах? Пра гэта наш карэспандэнт напярэды расказаў галоўнаму дырыжорам сімфанічнага аркестра, заслужанаму артысту рэспублікі В. Дуброўскаму.

— Выбар новага рэпертуару для выступленняў нашага калектыву ў канцэртным сезоне, — сказаў ён, — быў падказаны і вызначаны тым неадзінадушным творчым уздымам, які ахапіў у дні пераходнай да XXII з'езда КПСС усіх савецкіх людзей, незалежна ад іх прафесіі і прызнання ў жыцці. Мы ставіліся ўключыць у праграмы будучых канцэртаў як мага больш твораў на сучасныя тэмы і аб гераічным мінулым Савецкай Радзімы.

Ужо ў першым канцэрте на адкрыццё сезона мінчане змогуць пазнаёміцца з дэмамі новых твораў беларускіх кампазітараў — «Сячотнай уверцюрай» А. Багатырова і «Урачыстай уверцюрай» Я. Глебава. Гэтыя творы, напісаныя да першага з'езда, раскрываюць у музычных вобразах багаты інтэлектуальны свет савецкага чалавека, яго ўпэўненасць у перамоце, яго веру ў перамоцу. Апрача гэтага, на першым музычным вечары будзе выкананы адзінаццаты сімфонію «1905 год» Д. Шостакавіча і Першы фартэп'яны канцэрт П. Чайкоўскага (пры ўдзеле саліста — народнага артыста РСФСР П. Серабравова).

Сімфонічны аркестр прыме ўдзел у Дзякадзе тэатральнага і музычнага мастацтва, якая адбудзецца ў рэспубліцы напярэдадні XXII з'езда нашай партыі. Гэтая значная падзея ў культурным жыцці Беларусі абавязвае нас пашырыць рэпертуар аркестра перш за ўсё за лік сучаснай нацыянальнай музыкі і буйных палатнаў савецкіх кампазітараў.

Мінчане пачуюць у новай рэдакцыі сімфонічнаму пэзму «Партызанская былі» У. Алоўнікава, «Сімфанічную сюіту» Г. Вагнера, «Партызанскую» сімфонію Я. Глебава, Сёму сімфонію С. Пракоф'ева, «Партызанскую» сімфонію С. Сяідзева, Пятую сімфонію Д. Шостакавіча.

У новым сезоне будзе выканан рад сімфонічных твораў, якія раней наогул не гучалі ў канцэртных залах Мінска. Гэта — творы замежных аўтараў — Гайдна, Брукера, Баха, Р. Штраўса і кампазітараў братніх савецкіх рэспублік — Украіны, Арменіі, Латвіі.

Разам з сімфонічным аркестрам у канцэртах выступяць вядомыя салісты-інструменталісты Савецкага Саюза і замежных краін. Так, на гастролі ў Мінск каваліца прыедзе піяністка Ю. Брушкова, Т. Гусева, піяніст з Бразіліі Эстэра, скрыпка В. Клімава, югаўскага дырыжора С. Кубат і іншыя музыканты.

В. Дуброўскі расказаў таксама пра тое, што на пошты мінулага года Беларускай філармоніі выйшлі ў светлім сезоне аб'ёмны і сямі канцэртаў, у якіх будучы выкананы дзясяць сімфоній Бетховена і яго п'яць канцэртаў для фартэп'яна і аркестра. Вечары Бетховена і яго п'яць канцэртаў для фартэп'яна і аркестра. Вечары Бетховена і яго п'яць канцэртаў для фартэп'яна і аркестра. Вечары Бетховена і яго п'яць канцэртаў для фартэп'яна і аркестра.

У заключэнне гутаркі дырыжор сказаў:

— Нядаўна нашаму аркестру прысвоена званне «Дзяржаўны сімфонічны аркестр Беларускай ССР». Гэта абавязвае музычных калектыв працаваць яшчэ лепш, старанна рыхтаваць кожны нумар праграмы.

ПЕРАД АДКАЗНАЙ СУСТРЭЧАЙ

Гутарка з мастацкім кіраўніком Беларускага цыркавага ансамбля А. Шагам

— Сёлёты цыркавыя сезон у сталіцы Беларусі, — сказаў А. Шаг, — наш калектыв пачынае ў гістарычны дні ўсенароднай падтрымкі да XXII з'езда Камуністычнай партыі Савецкага Саюза і XXV з'езда Кампартыі Беларусі. Гэтым значымым падзеям у жыцці краіны і рэспублікі мы прысвечылі новую вялікую праграму «Бывае здарова», над якой напружана, з сапраўдным творчым нахлестом працавалі ўсе артысты Беларускага цырка. Гэтую праграму наш калектыв рыхтаваў у творчай садружнасці з Цэнтральным студыйным цыркавым ансамблем. Аўтары сцэнарыя Д. Вукас, А. Шаг, рэжысёр А. Галь, мастацкі кіраўнік У. Сялюк, кампазітары Б. Райскі, А. Норманка.

Праграма пачынаецца з параднага прадлогу, у якім прымаюць удзел усе артысты. У першым аддзяленні 14 разнастайных арыгінальных нумароў. Тут выступаюць музычныя экзэцютыўныя артысты Аліванкі, паказваюцца палёт пад купалам цырка пад кіраўніцтвам А. Вязана і іншыя нумары.

Другое аддзяленне праграмы складае вялікі камедыйны атракцыён «Ілюзія мініяцюра». У гэтым атракцыёне сродкамі цыркавага мастацтва ўсплёскае веліч і грандыёзны дасягненні нашай краіны, працоўнага подзвігу і духоўнага прыгажосці будаўніцтва новага жыцця, а таксама бязлітасна высьмейваюцца мяшчанства, бюракратызм, дармадзтва.

Заканчваецца прадстаўленне эпілогам, які пераходзіць у апафеоз. У Беларускай цыркавым калектыве асноўнае месца займае творчая моладзь — выпускнікі Цэнтральнай студыйнага цыркавага ансамбля. Гэта камік-пародыст Валерый Колабаў, музычная лядзірка пад кіраўніцтвам Фёдора Аляксеева, выхаваная школа верхавой язды — артысты Гертруда і Святаслаў Дэмашы, жанглеры пад кіраўніцтвам Мікалая Польдзі і інш.

Мы працуем і над стварэннем другой новай праграмы. Упершыню сродкі цыркавых калектываў краіны наш цырк зможа адначасова паказаць дзве зусім розныя цыркавыя праграмы.

Аднак былі спектаклі, якія не рабілі гонар тэатрам. Маюцца на ўвазе «Дражжы» (Магілёў), «Без віны вінаватыя» (Гродна), «Пасля разлукі» (Гомель). У гэтых спектаклях рэжысёра не правіла неабходнай патрабавальнасці і густу, не стварыла моцных акцёрскіх ансамбляў. З'яўленне такіх і падобных ім спектакляў сведчыць пра тое, што ў асобных тэатральных калектывах адсутнічае прынцыпова творчая крытыка і самакрытыка.

Трэба спадзявацца, што ў новым сезоне патрабавальнасць да якасці пастановак стане неад'емнай умовай далейшай працы ўсіх тэатраў. Дасягненні новых вышын можна толькі пераадольваць рамясцтва, інертнасць і рухнуць.

У канцы мінулага сезона многія тэатры падрыхтавалі свае новыя спектаклі. Яны былі прывяраны на глядацкае, творча ўмацаваны і новы сезон адкрываюць, напрыклад, у мінскіх тэатрах спецыялі і закончанымі пастановак («Лявоніха на арбіце», «Акіян», «Авадзень»).

Тэатральны калектывы пасля адпачынку адразу ж узялі добры тэмп у падрыхтоўцы новых спектакляў. Тэатр імя Янкі Купалы выпусціў прэм'еру «Лёўска», Надзея, Бе... П. В. Сялюк і рыхтуе новы спектакль «Паспадар» па п'есе І. Сабалева. Руска тэатр імя Янкі Купалы выпусціў прэм'еру «Лёўска», Надзея, Бе... П. В. Сялюк і рыхтуе новы спектакль «Паспадар» па п'есе І. Сабалева. Руска тэатр імя Янкі Купалы выпусціў прэм'еру «Лёўска», Надзея, Бе... П. В. Сялюк і рыхтуе новы спектакль «Паспадар» па п'есе І. Сабалева.

Тэатр оперы і балета рыхтуе

сучасны балет «Мара» кампазітара Я. Глебава. Тэатр юнага глядача меў забаве выпуску спектакль па п'есе І. Козела «Надзея — суседзі мае». Тэатр імя Якуба Коласа адкрывае свой сезон у Віцебску прэм'ерай «Гербавая пячатка» па п'есе А. Гуткоўска і Ф. Казюскай і да XXII з'езда партыі падрыхтуе і інсцэніроўку рамана І. Шамякіна «Крыніцы».

Тэатр імя Ленінскага камсамолу Беларусі (Брэст) пакажа даўня прэм'еру «Фараон» па сучаснай п'есе ўкраінскага драматурга А. Каламійца і інсцэніроўку рамана Дэвідсона «У сэрцы Афрыкі».

Магілёўскі тэатр рыхтуе «Лявоніху на арбіце» А. Макавіча, Гомельскі — «Акіян» А. Штайна, Гродзенскі — «Яблына разладу» А. Бурчкова, Бабруйскі — «Акіян» М. Заруднага.

Тэатр лялек — сучасную назву І. Майсеевай «Чароўны аловак». Не забыта і класіка. Купалаўскі тэатр імя Янкі Купалы ў Гродна ўключыў у свой рэпертуар «Беспасажніцу» А. Астроўскага.

Есць падставы меркаваць, што новы сезон пазнаміць нас гледача ў цікавым творчым беларускай, рускай, украінскай драматургіі, у лепшым класічным п'есах і праграсіўных п'есах замежных аўтараў. Будучы маюцца, і яшчэ раз жыва і акцёрскія работы, з'яўляюцца новыя імя маладых выканаўцаў.

Гледачы чакаюць і спадзяюцца, што ў новым сезоне тэатры рэспублікі парадуюць новымі поспехамі і ўдачамі.

ШЧАСЦЕ МАСТАКА

НЕЗВЫЧАЙНЫМ шчасцем пазнаёміцца з сродкамі народнага мастацтва СССР Барыса Віктаравіча Платонава ў сённяшнім нумары. Ён выбраны дэлегатом XXII партызанскага з'езда Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. Разам з лепшымі сынамі Ленінскай партыі ён будзе гаварыць за новую Праграму і новы Статут КПСС.

Усім сваім слаўным жыццём таленавітага майстра беларускага мастацтва, сапраўднага мастака-грамадзяніна заслужыў Б. Платонаў такое давер.

Народны артыст заўсёды знаходзіцца на баявой партыі пазіцыі ў сучасным мастацтве. І не толькі калі яго героі — нашы сучаснікі, але і ў вобразах класічнага рэпертуару, хоць яго мара і душэўнае імкненне з асаблівай глыбінёй прыцягваюць у спектаклях, у якіх дзейнічаюць савецкія людзі.

З'яўляюцца акцёрам шырокага дыяпазона, выступаючы ў трагедыі, драме, камедыі і вадэлях. Б. Платонаў ніколі не губляе адчування «жыцця чалавечка душой» ў вобразе. У лепшых ролях Б. Платонава, якія асабліва запамінаюцца гледачам, з'яўляюцца пастыяна і савецкай і жыццёвай праўды. Палымны прыхільнік рэалістычнай праўды, вораг фармалістычных выкрутасцаў, эстэтычна кружылія і баскрыла вонкавай акцёрскай тэхнікі, Б. Платонаў ніколі не сыходзіць на вузкую сцежку рамясцкай, дробнай «праўдачкі».

Артыст валодае найбагацейшай акцёрскай палітрай. Ён тонка адчувае музычную гармонію спектакля, яго рытміку, пластыку і графіку мізансцэны. Галоўнымі мастацкімі сродкамі Платонава заўсёды з'яўляюцца ўсплываючая думка, жывая гарачая эмоцыя, паглыблены псіхалагізм. Творчы прынцып артыста — «максімум унутранага, мінімум вонкавага».

Я палымны партыйны мастак Платонаў ніколі не быў інертным, абыякавым на сцэне. Ён не дазваляе сабе раскошы спачывання на лаўрах раней здобываў славы. У кожным новым творы артыст шукае шляхі найбольш дасканаласці яго сучаснага ўвабавання.

Вельмі складаная праблема з'яўляецца таленту выдатнага артыста з усямі ансамблем спектакля, вырашаюцца мастацтва тэхніка, а ўласцівы яму сімпіцыя і мастацкае чужасце. Класічны прыклад гэтаму — выступленне Б. Платонава ў галоўнай ролі спектакля «Канстанцін Заслонаў» Народнага тэатра Аршанскага клуба чыгуначнікаў. Імяна, дзякуючы гэтым якасцям артыста, ансамблевасці самадзейнага пастановкі не толькі не пагоршылася ў выніку выступлення ў спектаклі Платонава, а, наадварот, яшчэ больш умацавалася. Прафесійнальны артыст не імкнецца да дакладнага пераймання вонкавых рыс Леніна — яго жэсты, міміка, гаворкі,

мог узняць мастацкую культуру самадзейнага спектакля.

Саліруючы ў спектаклях «Трэцяя патычка», «Крамлёўскія куренты», «Канстанцін Заслонаў», «Ліс і вінатрава», Б. Платонаў ніколі не спрабуе сваю яркую творчую ідэнтыфікацыю супрацьпаставіць усяму «сімфанічнаму аркестру» спектакля.

Вядома, што мастацтва пераўвасоблення з'яўляецца адной з галоўных адзнак выдатнага таленту.

Пераўвасоблення, на думку А. Платонава, гэта ўмелая перажыванне ролі штодзёна, на кожным спектаклі адчуваць сённяшняга гледача, адчуваць «прапаўняе акалічэнні» п'есы з пазіцыі працягата дня; г. зн. творча імпрэвізаваць ва ўмовах самай дакладнай і строга ўстаноўленай партытуры спектакля.

Такія цэнтральныя вобразы ў рэпертуары Б. Платонава, як Ленін, Заслонаў, Эзоп, не стараюцца, не трапляюць глыбіню думкі і прывабнасці. Яны іспысаны ўзбагачэння імяна дзякуючы выключнаму майстэрству пераўвасоблення артыста, якое з'яўляецца яго партыйнай стражасцю.

Б. Платонаў заўсёды адчувае біццё пульсу краіны, нафас не творчай працы. І высокае пачуццё адказнасці перад народам ніколі не пакідае яго. Кожны новы выхад у спектаклі, у якім артыст нават даўно ўдзельнічае, ператвараецца для яго ў экзамен перад гледачом. Настаюча ўзбагачае майстра сучасныя вобразы новых рысамі, новай імяна, акцыямі.

Б. Платонаў дамагаецца высокай інтэлектуальнасці героіў сучаснікаў, іх акрыяльнасці высакароднымі ідэаламі партыі.

Есць такая чалавечая рыса ў артыста, якая вельмі становіцца адбавесца на яго мастацкай творчасці, гэта незвычайная сімпіцыя, адсутнасць штучнай, паказной тэатральнасці, што дапамагае яму паглыбляцца ва ўнутраны свет героя, у яго драматычны перажыванні, абараніць ад захвалення вонкава выгіршчымі сучаснымі сітуацыямі.

Параўнальна нядоўна здзейсніўся вобраз Уладзіміра Ільіча Леніна. Выступленне Б. Платонава ў спектаклі «Трэцяя патычка» паказала, што ён паставіўся да здыскнення сваёй мара з пачуццём выключнай адказнасці.

Ленін у выкананні Б. Платонава — найчалавечы чалавек, геніяльна і прости, мудры і суровы, акрылены высакароднымі ідэаламі камунізму і шчодрай любоўю да народа. Артыст не імкнецца да дакладнага пераймання вонкавых рыс Леніна — яго жэсты, міміка, гаворкі,

Творчая думка артыста, яго галоўны клопат перш-наперш накіраваны на перадачу выключнай інтэлектуальнасці савецкай Камуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы, на раскрыццё яго філасофіі, камуністычных ідэй. Жывы, гарачы эмоцыі Ільіча, яго невычарпная прывабнасць ўспрымаюцца роўна і сэрцам на ўсёй іх выключнай шырыні.

З такой жа стрыманасцю і скурэльнасцю вонкава малюнка ролі перададзена і ленінская рэвалюцыйная романтика, яго хатнік-мог узняць мастацкую культуру самадзейнага спектакля.

Саліруючы ў спектаклях «Трэцяя патычка», «Крамлёўскія куренты», «Канстанцін Заслонаў», «Ліс і вінатрава», Б. Платонаў ніколі не спрабуе сваю яркую творчую ідэнтыфікацыю супрацьпаставіць усяму «сімфанічнаму аркестру» спектакля. Вядома, што мастацтва пераўвасоблення з'яўляецца адной з галоўных адзнак выдатнага таленту.

Пераўвасоблення, на думку А. Платонава, гэта ўмелая перажыванне ролі штодзёна, на кожным спектаклі адчуваць сённяшняга гледача, адчуваць «прапаўняе акалічэнні» п'есы з пазіцыі працягата дня; г. зн. творча імпрэвізаваць ва ўмовах самай дакладнай і строга ўстаноўленай партытуры спектакля.

Такія цэнтральныя вобразы ў рэпертуары Б. Платонава, як Ленін, Заслонаў, Эзоп, не стараюцца, не трапляюць глыбіню думкі і прывабнасці. Яны іспысаны ўзбагачэння імяна дзякуючы выключнаму майстэрству пераўвасоблення артыста, якое з'яўляецца яго партыйнай стражасцю.

Б. Платонаў заўсёды адчувае біццё пульсу краіны, нафас не творчай працы. І высокае пачуццё адказнасці перад народам ніколі не пакідае яго. Кожны новы выхад у спектаклі, у якім артыст нават даўно ўдзельнічае, ператвараецца для яго ў экзамен перад гледачом. Настаюча ўзбагачае майстра сучасныя вобразы новых рысамі, новай імяна, акцыямі.

Б. Платонаў дамагаецца высокай інтэлектуальнасці героіў сучаснікаў, іх акрыяльнасці высакароднымі ідэаламі партыі.

Есць такая чалавечая рыса ў артыста, якая вельмі становіцца адбавесца на яго мастацкай творчасці, гэта незвычайная сімпіцыя, адсутнасць штучнай, паказной тэатральнасці, што дапамагае яму паглыбляцца ва ўнутраны свет героя, у яго драматычны перажыванні, абараніць ад захвалення вонкава выгіршчымі сучаснымі сітуацыямі.

Творчая думка артыста, яго галоўны клопат перш-наперш накіраваны на перадачу выключнай інтэлектуальнасці савецкай Камуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы, на раскрыццё яго філасофіі, камуністычных ідэй. Жывы, гарачы эмоцыі Ільіча, яго невычарпная прывабнасць ўспрымаюцца роўна і сэрцам на ўсёй іх выключнай шырыні.

З такой жа стрыманасцю і скурэльнасцю вонкава малюнка ролі перададзена і ленінская рэвалюцыйная романтика, яго хатнік-мог узняць мастацкую культуру самадзейнага спектакля.

Саліруючы ў спектаклях «Трэцяя патычка», «Крамлёўскія куренты», «Канстанцін Заслонаў», «Ліс і вінатрава», Б. Платонаў ніколі не спрабуе сваю яркую творчую ідэнтыфікацыю супрацьпаставіць усяму «сімфанічнаму аркестру» спектакля.

Вядома, што мастацтва пераўвасоблення з'яўляецца адной з галоўных адзнак выдатнага таленту.

Пераўвасоблення, на думку А. Платонава, гэта ўмелая перажыванне ролі штодзёна, на кожным спектаклі адчуваць сённяшняга гледача, адчуваць «прапаўняе акалічэнні» п'есы з пазіцыі працягата дня; г. зн. творча імпрэвізаваць ва ўмовах самай дакладнай і строга ўстаноўленай партытуры спектакля.

Такія цэнтральныя вобразы ў рэпертуары Б. Платонава, як Ленін, Заслонаў, Эзоп, не стараюцца, не трапляюць глыбіню думкі і прывабнасці. Яны іспысаны ўзбагачэння імяна дзякуючы выключнаму майстэрству пераўвасоблення артыста, якое з'яўляецца яго партыйнай стражасцю.

Б. Платонаў заўсёды адчувае біццё пульсу краіны, нафас не творчай працы. І высокае пачуццё адказнасці перад народам ніколі не пакідае яго. Кожны новы выхад у спектаклі, у якім артыст нават даўно ўдзельнічае, ператвараецца для яго ў экзамен перад гледачом. Настаюча ўзбагачае майстра сучасныя вобразы новых рысамі, новай імяна, акцыямі.

Б. Платонаў дамагаецца высокай інтэлектуальнасці героіў сучаснікаў, іх акрыяльнасці высакароднымі ідэаламі партыі.

Есць такая чалавечая рыса ў артыста, якая вельмі становіцца адбавесца на яго мастацкай творчасці, гэта незвычайная сімпіцыя, адсутнасць штучнай, паказной тэатральнасці, што дапамагае яму паглыбляцца ва ўнутраны свет героя, у яго драматычны перажыванні, абараніць ад захвалення вонкава выгіршчымі сучаснымі сітуацыямі.

Параўнальна нядоўна здзейсніўся вобраз Уладзіміра Ільіча Леніна. Выступленне Б. Платонава ў спектаклі «Трэцяя патычка» паказала, што ён паставіўся да здыскнення сваёй мара з пачуццём выключнай адказнасці.

Ленін у выкананні Б. Платонава — найчалавечы чалавек, геніяльна і прости, мудры і суровы, акрылены высакароднымі ідэаламі камунізму і шчодрай любоўю да народа. Артыст не імкнецца да дакладнага пераймання вонкавых рыс Леніна — яго жэсты, міміка, гаворкі,

мог узняць мастацкую культуру самадзейнага спектакля.

ЧАЛАВЕК ПРЫГОЖАЙ ДУШЫ

Тычыха Віцебскага дыяна-вага камбіната Галіна Філічанка не зрабіла ніякіх подзвігаў. Яна сімпіцыя працаўніца. Але сяброўкі па цырку надзвычай павяжваюць яе. Галіну любяць за спецыфічны характар, добрасумленую працу. Мала-

дая работніца сістэматычна перавыконвае вытворчыя планы. Дыяны, выткіны яе рукамі, толькі выдатнай якасці. На здымку: тычыха Галіна Філічанка. Фота С. КАПЕЛЬКІ. (ВЕТТА).

На Рубяхах Сямігодкі

Слуцкі райком партыі і райнае аддзяленне Таварыства па пашырэнню палітычных і навуковых ведаў арганізавалі чытанні цырку лекцый аб праекце Праграмы КПСС.

У раёне сотні лектараў расту-мачваюць гістарычныя дакументы. У прапагандзе праекта Праграмы ўдзельнічаюць больш чым 2.500 аспірантаў.

Шырока выкарыстоўваюцца і сродкі нагляднай агітацыі. У клуб-бах, бібліятэках, чырвоных кутках адкрываюцца выстаўкі літарату-ры, фотавітрыны, прысвечаныя праекту Праграмы партыі. Растлумачваючы перададзеныя гі-сторычныя дакументы, партыйныя арга-нізацыі раёна мабілізуюць пра-цыю людзей на дастойную су-стрэчу XXII з'езда КПСС.

У Аршанскім раёне з лепшых узаўважэнняў уладзіміра Дзя-мідова 16 паставіна дзя-мідова агітацыя-мастакіх брыгад пры з'ездзе клуб-бах. Заміш-бо канцэртна дала сілы брыга-ды Аршанскага раённага Дома куль-туры. Труднае сельскае агі-тацыя-мастакіх брыгад пры з'ездзе клуб-бах. Заміш-бо канцэртна дала сілы брыга-ды Аршанскага раённага Дома куль-туры. Труднае сельскае агі-тацыя-мастакіх брыгад пры з'ездзе клуб-бах. Заміш-бо канцэртна дала сілы брыга-ды Аршанскага раённага Дома куль-туры. Труднае сельскае агі-тацыя-мастакіх брыгад пры з'ездзе клуб-бах. Заміш-бо канцэртна дала сілы брыга-ды Аршанска

Творчасць Шышкі Гартнага на працягу значнага часу была па-за увагай літаратуразнаўцаў. У выніку наша мадла-дэ пакаленне мала ведае пра гэтага вядомага беларускага пісьменніка. Тым большае значэнне набывае кніга А. Клячко «Цішка Гартнага», якая толькі што выйшла з друку.

А. Клячко сабраў багаты фактычны матэрыял аб жыцці і творчасці пісьменніка. Жыццёвы шлях пісьменніка ў даразавольны час даследчыц паказвае на фоне палітычнага жыцця радзімы Ц. Гартнага—мясцішка Капыля, дзе працавала нелегальная сацыял-дэмакратычная арганізацыя. Упершыню разглядае даследчыц рукапісныя запіскі, якія выйшлі ў 1911 г. Ц. Гартнага разам з сябрамі — асядаўцамі па сацыял-дэмакратычнай арганізацыі ў Капылі «Зарэ», «Голас няз», «Вольная думка». Грунтоўна знаёміцца мы са зместам і асноўнымі матэрыяламі літаратурных твораў пазна-та-Клячко, Ц. Гартнага, А. Гурло, Х. Шарыпавіча і інш.

У шырокім плане разглядае аўтар манаграфію першы зборнік вершаў пазна-«Песні» (Пецярбург, 1913), вышлішчыны ў свет выдавецтвам «Зялёныя сонца і ў лясной аконца». У вершах гэтага зборніка малады паэт паказвае жыццё, працу, настроі і імкненні рабочых прамысловых прадпрыемстваў Беларусі. Свет гэтых вершаў і імкненняў быў бліжэй самому паэту.

З разгляду даразавольных вершаў вынікае зусім правільны і прычэпавы важны вывад аб тым, што «у беларускай дакстрычэскай літаратуры Гартны першы сказаў аб беларускім рабочым праўдзівае слова і зрабіў яго галоўным героем та сутнасці ўсёй сваёй даразавольнай паэзіі». У гэтым даследчыц справядліва бачыць важнае значэнне даразавольнай творчасці Ц. Гартнага.

А. Клячко паказвае ідэювую блізкасць паэзіі Ц. Гартнага да творчасці рускіх рабочых паэтаў Ф. Шклява і Я. Нячаева. Аперуючы фактычным матэрыялам творчасці Ц. Гартнага, даследчыц аб'яўляе выключальна сваярэдны літаратурны крытыкаў 20—30-х гг. аб «бязмежным псімізм», які быў бы меў месца ў нашага паэта, і пераказвае да-водзіць, што ў яго вершах «гучалі жыццёвыя ідэалы і асцяжылі акары», а лірычным герою гэтых вершаў быў арганічна ўласным народным аптымізм; асновай жа грамадзянскага кодыкса самога паэта была ідэя самазавяржанага служэння на-роду. Аб'ектыўна ацэньвае даследчыц і мастацкі ўзровень ранніх вершаў Ц. Гартнага, адзначаючы, што сярод іх ёсць творы схематычныя, «пададзеныя ў плаце агугных разважанняў, вобразнасць і мова іх бедныя».

Шырока разгорнутая літаратурная дзейнасць Ц. Гартнага ў час Кастрычніцкай рэвалюцыі і ў гады грамадзянскай вайны. Перад пісьменнікам, ляс якой да-даразавольныя гадзі быў цесна звязаны са сацыял-дэмакратычнымі арганізацыямі, з большасцю і гэтак званы «Зялёны» і «Правда», не было пытання: прыняць або не

А. М. Клячко. Цішка Гартны (крытыка-біяграфічны нарыс). Выдавецтва Вольна-дэмакратычна-імя І. Лёвіна. Мінск, 1961.

крыпаючыя вядучыя рысы харак-тару галоўных герояў, прытым раздзел «За сталом» арганічна працягвае тое, аб чым ужо гаварылася ў раздзеле «Раніца ў ядзельку». Спашліўся для прыкладу на вобраз Міхала.

Ужо ў II раздзеле дасягае харак-тарыстыка асноўнага героя твора да службы:

Ужо снідаць час, і поўдзень
Ды з гэтым бачынам адно горай!
Як пайдзе ён у ахвост шчыра-
оранія...

Як гучыць той ў вадзе растанне,
І гэтак кожна дзень ён зводзіць,
А што ён робіць і дзе ходзіць?—
Абы па доме валачыцца,
Яму ўсё дома не сядзіцца...

На бачку часта нападалі,
Але таго лям не зналі,
Як лёгка хваць той даставіца,
Не спяршы часам, адстаціца
Міхася ад гэтых ўсіх нападалі:
Які ж бы толькі ён і парадзі,
Каб ён служыў, спусціўшы рукі?

А хочаць ты, каб было шча,
— На чым сядзіш, таго глядзі ты...
Назваў не раз Міхася сэрцаці:
Маўчы, як хлоба ёсць нуму?

І што сказаць на гэта проці?
(Тэкст 1911 г.)

Гэта — папярэдняе, прытым, ка-лі можна так сказаць, «завочнае» з'яўшчства з вобразам Міхала. Але праз нейкі час аўтар паказвае і са-мога героя. Якая ж рыса ў Міха-ла ў час яго з'яўлення перад чы-тацелямі падкрэслівана пісьменні-кам у першую чаргу? Гэта — глы-бокі розум героя над нейкім важ-ным пытаннем:

«Імаму, мерна крок за крокам
ў сваім раздумі адзіночым (пад-
крэслена мною.—А. К.) дадзёбу
бачыла скорка к дому» (тэкст 1911 г.).

МАНАГРАФІЯ Цішкі Гартнага

А. Клячко пераказвае гаво-рыць аб ідэі і творчым росце Ц. Гартнага ў гады Савецкай улады; вершы яго «у тым дзі-з'яўшчстве з самай актуальнай пытаннямі і ў першую чаргу з бач-нымі пытаннямі палітычнага жыцця. Яны дапамагалі народу зразумець пазіцыю, якую ён меў у мас-праўдзівае балышавіцкае сло-ва». А публіцыстычныя і літа-ратурна-крытычныя артыкулы пісьменніка «гавораць за тое, што ён аўтар правільна арыентаваўся ў палітычна абстаноўцы таго ча-су». Гэтыя прычыны важныя свае палажэнні даследчыц да-дзіць на матэрыяле творчасці «спярыра працы і змагання». Ц. Гартны быў палыміным пісь-меннікам, выдатным савецкім ра-ботнікам, чалавечам, рукою якога быў напісан гістарычны маніфест аб аўтарскім БССР (1 студзеня 1919 г.).

Кніга падрабязна знаёміць чы-тача з творчай гісторыяй самога буйнага і самага важнага твора Ц. Гартнага—раман «Сокі ці-ны». Высока адзначана гісторыка-літаратурнае значэнне раману як першага твора нашай літаратуры, «які асцяжыла класавую барацьбу рабочага класа і сялянства Расіі, а ў тым ліку і Беларусі, супраць царызму ў перыяд паміж двума рэвалюцыямі (1905—1907 гг. і Лютаскай рэвалюцыі 1917 г.)». Гэта першы буйны празаічны твор не толькі ў творчасці пісьмен-ніка, але і навуку ў гісторыі беларускай літаратуры.

А. Клячко адзначае і слабасці раману: налет натуралізму, рас-цягненасць, надуманасць і штуч-насць асобных сюжэтных халоў, вялікую колькасць розных неча-кансавей, якія адбываюцца з ге-роямі і г. д.

Некаторыя палажэнні раману А. Клячко, звязаныя з аналізам «Сокі ціны», не могуць не вы-клікаць прэражаньняў. Так, пра ге-роя раману даследчыц піша: «Ры-гор разумей, што і яго расставі-не з родным краем і яго няшчас-нае каханне, разбурае «бачка-вай воляй» ёсць вынік пазіцыі людзей на бачку і багатых і ге-рою лічыць сваім аб'яўшчствам са-дзейнічаць росце сваядзінства ба-рышчых мас, пазіцыя іх на ба-рышчых...» і г. д. Тут атрымлі-ваецца, што Рыгор вядзе рэ-валюцыйную барацьбу быццам бы таму, што яму даводзіцца расставіцца з родным краем і ўсталяваць у канфілікт з «бачкавай воляй». Мы не можам поўнашч пагадзіцца на такім сяродзяжэннем, бо ведаем, з твора, што Рыгор у Рызе ўдзельнічаў у рэвалюцыйнай рабоце яшчэ да ча-су сваёй рашучай сутыкні з «бач-кавай воляй», такім жа і ў Сі-біры да першай рэвалюцыі і родным краем. Нельга не адзначыць і та-кое слабое месца аналізу «Сокі ціны»: даследчыц часта аб-вешчае на пераказ зместу твора.

Аналіз з важчэйшых недакоп-аў раману даследчыц бачыць у твора-вым насьцяжэнні мовы дыялек-тызмамі і русізмамі. Апроч таго, які гаворыцца ў кнізе, «мова ра-ману аб'яўшчана савабодным сло-вазваротам і самабытнасцю сі-біцкасці пісьменніка». Таму «сцяжэнням чытачу цяжкавата чытаць раман. Шмат у чым віна-вата мова пісьменніка». Вядома, празмернае захваленне пісьменні-ка дыялектызмамі, карыстанне не-

А азначалі лям тое,
Што лясныя жанчы ліхое,
І Міхасю яго агіда,
А служба гэта так абрыда,
Што дзія б тут болей не
астаўся:
Ляснічы — гад: слятой чапайсці!
Служы, гэсць ты, які савака;
За ўсё адна табе падзяка.
Пан той Інтэрэс не абароніць.
Ось правіна — абэсціць, алае,
Рукой пад носам намагае
Ды і чорту метары пагоніць,
Дэўно ўжо бачыла жму думою —
Размысца ўласнаю зямлёю
Не наленяць ні да ног,
Не знаць начальства ніямога.
(Тэкст 1911 г.)

Такім чынам, раздзел «За ста-лом» працягвае, развівае і нава-разшыфроўвае тую думку, аб існа-ванні якой паведамлялася ў раз-дзеле «Раніца ў ядзельку». Раз-дзел раскрываюцца імкненні га-лоўнага героя.

Мы магі б дапусціць, што пас-ля «Раніцы ў ядзельку» Якуб Колас напісаў «Ляснікову пасадку», але зусім не апраўдана было б стварэнне раздзелу «Смерць лясні-чага». Тут няма і той пазіцыі, якой дзяцінства, якая быццам была заклікана «разганяць» смутак, і тут шэрага і нуднага існавання ў астрозе, асудзіцца таксама сю-жэтная сувязь з другім раздзелам павесны. У такой паслядоўнасці на-пісанія павесных частак твора не было б ніякай унутранай логі-кі.

Праўда, калі ў пісьменніка ўжо вызначалася больш ці менш вы-разна задумана буйнага мастацка-га твора, які павінен складацца з розных, у значнай меры самастой-ных частак, яны могуць пісацца не ў такой паслядоўнасці, у якой бу-дуць размешчаны пры канчатковы кампазіцыйным афармленні. Гэтая з'ява мела месца і ў пра-дэсцынацыі на «Новай зямлі». Але М. Мухомі ў сваім артыку-ле спрабуе пераказаць катэсію, што Я. Колас пісаў павесны раздзелам, не маючы перад сабой ніякай выразнай мэты. Дапуска-такую думку — значыць пагадзі-цца з тым, што пісьменнік тварыў

таеціна сёння, трэба шукаць не толькі ў асаблівасці яго мовы, колькі ў недасканаласці вобразу і кампазіцыі твора. І сапраўды, з гісторыі беларускай савецкай лі-таратуры вядома нямаля выпад-каў, калі той або іншы твор за-сцяжыў дыялектызмамі, рознымі неспрыяльнымі ў літаратурна-літэратурна-сінтаксічнымі формамі.—Усё ж ён чытаецца і ў наш час з цікавасцю. Такім, напры-клад, нам улюблена раман Р. Му-рашкі «Сын».

На вялікі жал, у працы А. Клячко няма глыбокага і ўсе-баковага аналізу апаўдзінняў і вершаў Ц. Гартнага, створаных ім у 20-я і 30-я гады. Гэта асабліва да-дзіць зборнік апаўдзінняў «Прысіды» (1927) і зборнік вер-шаў «Уражывасць» (1925). Дас-ледчыц аб'яўшчываецца тут нева-лікімі заўвагамі агульнага харак-тару.

Па невядомай прычыне А. Кля-чка амаль абмінуў самы буйны твор Ц. Гартнага, створаны ім у 30-я гады, — раман «Перагуды» (1935). Хацелася б таксама, каб больш выразна было сказана аб бачных фармулёўках і тэар-этычных недакладнасцях у літа-ратурна-крытычных артыкулах Ц. Гартнага, напісаных ім у 30-я гг. Гэтым самым аўтар пра-ліў бы святло на малавядомыя сучаснаму чытачу старонкі з гі-сторыі нашай літаратурнай крыты-кі.

Знойдзем мы ў кнізе А. Клячко асобныя выпадкі, калі ён супра-чыць сабе ў ацэньцы пісьменні-ка майстарства Ц. Гартнага ў жанры апаўдзінняў. Так, на-стар. 86 гаворыцца аб мастацкіх слабасцях асобных апаўдзінняў зборніку «Трэск на хвалях»: «Іх аўтар не заўважыў ўмею багаты жыццёвы матэрыял пераважна ў апаўдзінняў мастацкую форму. Залішні падрабязнасці ў апі-санні пераходзяць дынамічнаму развіццю сюжэта. Не вылучаюцца апаўдзінняў і разнастайнасць ма-стакіх сродкаў». Ніжэй (стар. 93) лясца ацэнка апаўдзінняў апош-ня зборніку пісьменніка, якая не адрозніваецца ад папярэдняй: «творы, уяўшчыны ў зборніку «Гомыя зарніцы» і «Наступ на гор-ны»...»

«...» — гэта вылучаюцца мастацкай даскладнасцю. Аднак і сярод іх ёсць такія, якія заслужваюць быць адзначанымі. У іх, праўда, многа лясчывасці, публіцысты-чнага пафосу, але ў пазіцыі-агіта-ра, якім з'яўляецца Ц. Гартны, усё гэта ідзе ад душы». А вось дэзюма старонкамі ніжэй (стар. 95) мы бачым ужо вы-сокую ацэнку майстарства Ц. Гар-тнага апаўдзінняў, якая не ста-вешца з вышэй прыведзенымі ацэнкамі: «Найбольшы след у гі-сторыі беларускай савецкай лі-таратуры Гартны пакінуў як май-стар апаўдзінняў».

Робота А. Клячко ў цэлым па-кідае ўражанне сур'ёзнага і ўдзімлівага даследвання і таму, бесспрэчна, прынясе карысць.

Чытач чкае ад літаратурна-на-укова манаграфічнага прац і аб та-кіх у свой час незаслужана забы-тых ранніх пачынальніках беларускай савецкай літаратуры, як М. Чарот, М. Зарэцкі, П. Галавач. Іх творчая спадчына патрабуе грунтоўнага вывучэння.

Л. ЦЯРАНКОУ.

Стыхіяна, пісаў тое, што ў яго вы-падкова выхадзіла з-пад пяра.
Калі нам трэба скласці механізм з частак, якія ляжаць перад намі,
то мы ў першую чаргу павіны вызначыць, па якому прыпынку ўвеш механізм дзяцінства і ў якой сур'ёзнай частцы, у якой частцы павіны быць часткі. У мастацкім творы, хоць яго і нельга параўнаць з механізмам, мы таксама аб'я-заны знайсці рэальную, лясчывую сувязь паміж часткамі, прытым не толькі ў канчатковым, але і ў першапачатковым варыянце. Ія-жынеру, які прыступае да стварэн-ня новага механізма, неабходна ўвеш сабе, якую ролю кожная дэтал павіна адгравываць і я-кая будзе звязана з цэлым. Так і пісьменнік, задумваючы твор, не можа ў агугных рысах не ведаць, якое месца ў кампазіцыйным пла-не зоймуць павесныя раздзелы.

Мастацкі творы не могуць пі-сацца па якім-небудзь стандар-це ці шаблоне. Кожны пісьменнік па-свойму вырашае пытанні фар-мы, кампазіцыі, у залежнасці ад жыццёвага матэрыялу, які ён карыстаецца, сваёй сцісласцю, талентам, назіральнасцю, вопыту і г. д. Задача даследчыцка—вы-значыць усё гэтыя фактары пры ана-лізе мастацкага твора.

Даследуючы гісторыю напісан-ня «Новай зямлі», мы бачым, што ўжо ў раздзеле «Раніца ў яд-зельку» і «За сталом» вызначы-лася тая думка, якая стала цэн-тральнай, вядучай для ўсёй павес-ны. Яна паступова разгорталася ўсё шырэй і глыбей.

Зусім заканамерна дапусціць, што Якуб Колас, паказваючы ім-кненні сваіх герояў, вырашыў рас-крыць і ўмовы, у якіх думкі аб сваёй зямлі ў Міхала зарадзіліся і склаліся. Пераломным моман-там у гэтым сэнсе павіна была з'я-віцца смерць «памяркаўнага» ляс-нічага, на месца якога прышоў «гад», што «слятой чапайсці» і без прычынны босціў, лаўу. Таму аўтар і адзначае, што «смерць ляснічага старога Міхасю душу ўсклашчывала і ўсё ўверх дном пе-» (Заканчэнне на 4 стар.)

«СВІСТУЛКІ НА ЗАБАВУ...»

У новым зборніку А. Ставера «Касцёр не гасне», які адрасуецца дзецям сярэдняга школьнага ўро-сту, змешчаны вершы і пазма, якая дала назву ўсёй кніжцы. Цяжка сказаць, што-небудзь пэ-нае пра вершы, акрамя таго, што яны ў большасці гадкія, ілюстра-цыйныя, нейкія вельмі ж безжы-цёвыя. Думка падаецца ў іх пера-важна прастаціна. Вось пачы-наецца самі. «Хітачук над кнігай прапашаў упару», таму вельмі добра алкавае на экзамене. Ды ўсё ж такі хвалюцца і ралюцца настаўніца за «зучына любяча свайго».

І вось лям з усмешкаю лясчывы ў вядомасці лям стаўляе «пэ-» і ўпаўняе, што і краіне роднай ён гэтак зможа працай адкажаць.
(«На аэмакене».)

У першай страфе верша «Са-дзім сад» сказана аб прыыхаце восені: «на дрэвах пажоўкла лі-сце, на пошні туманы ляглі», «у вы-рай лясчыва жураўлі». Трэцяя, апошняя страфа, дзель якой, ві-даць, напісаны верш, гучыць ужо як дэкламацыя:

— Мы сад свой пасадзім старанна, —
Сказаў пярэсці атрал.
Мы верым:
Зямля наша стане
Уся, як мічурынска сад.

Усё гэта надзвычай шаблонна, рытарычна, нідзе не сустраем у гэтым вершы ні свежага слова, ні пазіцыі непасрэднасці. Не верш, а зарыфмаваны лозунг.

А вось ужо і прамія «указанні» дэцям:

Абесці Ставера. Касцёр не гасне.
Мінск, 1961.

— Дзеці!
Змайструем кармусі хутчэй!
Зерне насыплем —
хай птушкі кляюць,
Песню падзялі лям нам сплюць
(«Зіма»).

Самы вялікі па памеры — верш «Салаўі». Увеш яго сэнс зводзіцца да наступнага:

...Яшчэ на біразак
Не выбісці ліст.
А ўжо саваніны
Галасіцца сціст.
Старый гадзілач
На сады і гал:
— Адуць уласія
Зімой салаўі?

Няхай сабе паззі і ўласія ўмоўнасці, але гэтая ўмоўнасць павіна вырастаць на глебе рэ-альнасці. І, вядома, у паззі не-дапушчальна беззместна ўмоўнасць, умоўнасць, якая вядзе да скажэння сапраўднасці, да якіх бы там ні было насяжак у імя літаратурных практыкава-няў.

Іменна дэзюмамі выглядаюць «старыя», што лямля галаву над «сакрэтамі», «адкуль узаяліся зімой салаўі». Задагадзены, што «гя-чар зарачані, Хвалос хлопцам на забаву свістулькі прынесі, зны надзвычай прыгожа заклочаюць:

Не будзе шлер ім
Славою і сну...
Раздаў ім Хвалос
Не сцісці,
А вясну.

Сярод вершаў зборніку лепшы «Канікулы» — замалеўка лясчыва адпачынку школьнікаў. Напісаны ён у імклівым, бадзёрым рытме, просты па форме. Але прастата не пераходзіць тут у прымітыў.

Паэма «Касцёр не гасне» рас-казвае пра жыццё юнага беларус-кага партызана Люсі Чалоўскага. Кампазіцыйна твор распадаецца на некалькі асобных апаўдзінняў пінераў, якія шышліся на збор, прысвечаны мужай партызанам. Тут, на лясной палане, дзеці рас-казалі, «як Люся жыла і муж-нела».

Калі чытаеш гэту пазму А. Ста-вера — вельмі многае адзнача-ем. Бо пазт накрэсліў толькі схему біяграфіі героя, імкну-чыся як мага больш паведаць пра па жыццё. Вобраз Люсі не паўстае перад чытачом ва ўсёй сваёй прыгажосці і велічы. У па-эме амаль няма мясці, якія б захапілі драматызмам, перада-валі ўсю складанасць, напружа-насць жыццёвых абстаінаў, у якіх трапіла героя. Нават момант, калі Чалоўская трапляе ў рукі ка-тала, пададзены неак рэгістрацый-на:

...Адкізне Люсі далі даручанне,
Спішае на явчын адрас.
Ды хто за ёй очынь

І цягнечца следам усюды?
І крочыць на рынак хутчэй —
Партызанка —
Скапілі —

І руці скурцілі да болю,
Вядуць пад назомам праз горд.

А далей — допыт, Люся не вы-дае сяброў і мужа гне. Усё тут правільна, але няма праўды мас-тацкай, няма аўтарскага хваля-вання.

Многа ў паэме шаблонных ха-рактарыстык. Зарачані Галіна, зненявая, расказала, што яшчэ перад вайною Люся вынесла з па-лоўка хаты малое дзіця і «ўсе, хто там быў, захапіліся ёй».

— Выключная смеласць!
Ратылася ў час!
Прамоўла в гордасцю
Люся ў адказ:
— Гатова і жыць
у трывозе аўдэды,
Каб толькі
Не бедалі людзі
Балы!

Падобныя характарыстыкі, пе-салагічна не апраўданыя, сустра-каюцца не аднолькава Нагул, Люся ў паэме выглядае не вадзі сціп-лай, любіць пахаліцца. Калі на дзяржэўскім беразе, куды лобіў халдзіць банька з Лёскай,

Сустрае іх там
Саслужывец наторы:
— Дачушка на славу! —
Прывешца гаторыч!
— Я выраста смелай! —
Так Люся адказа.

Праз некалькі старонак А. Ста-вера, які бы забываючы пра раней дадзёную характарыстыку свай-героіні, бярэ ў рукі другое гто-вае «кніжку». Тут ужо да харак-тарыстыку Люсі камбарт:

Падчас мы дзіліся: як лям
Такія наслена, аддэцы, можа
Разведальцё ўсё ў гарнізоны
нарожным

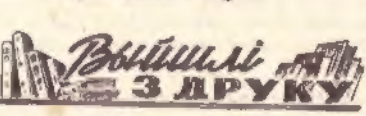
Дзе рызыка ў Люсі бярэцца?

Думаецца, А. Ставер выпісаў бы вобраз героя больш пазі-даскавала, каб выбраў для пазы-існую форму падчы паздз, вы-ступіў у ёй сам як апаўдзінняк. У карысці такога меркавання га-ворнік перш за ўсё сваёсавішч-уступ да пазы, які ўдаўся А. Ставеру. Гучыць ён урачліва, мужа, ствароўчы патрыты на-строй. У апошняй страфе, якая з'яўляецца нязначным відэамянен-нем першай, шчыра раз папяр-джаюцца гэты настроі і тая асцяжыла, што, мабыць, з'явілі-ся першым штурмом для напі-сання павесы:

Шуміць для палым высокія хвалі,
Галавы хвалі ківаюць,
Пры грозных дзія, пра народных
Легенды лям успамінаюць.

Але каб чытач глыбей успры-маў тое, пра што задумуў напі-сць пазт, аўтару трэба сур'ёзна папрацаваць над твора.

— Уладзімір БОГАН.

Выйшлі з друку і паступілі ў продаж выданнямі Дзяржаўным выдавецтвам БССР кнігі:

Уладзімір Корбан. Дзе гэта ву-ліца? Байкі, сатырычныя вершы і вершаваныя фэлеты. Прадмо-ва Я. Казіні. Малюнкі М. Гурло. Суперэпокеда, пералат і титул Л. Прагіна. Тыраж 5 тыс. экз., стар. 180. Цана 42 кап.

Марк Саваровіч. Маё выступ-ленне. Вершы. Мастак А. Лісін-каў. Тыраж 1800 экз., стар. 36. Цана 5 кап.

Іван Бурсаў. Едзе лес. Вершы. Для малодшага ўзросту. На рус-кай мове. Мастак К. Саўкевіч. Тыраж 24 тыс. экз., стар. 32. Цана 6 кап.

Артур Волескі. Чырвоная зорка. Вершы для дзіцячых малодшага ўзросту. Мастак Г. Віткоўскага. Тыраж 9 800 экз., стар. 32. Цана 9 кап.

Васіль Кучар. Агеньчык. Апаў-дзіння. Для сярэдняга і старэйша-га ўзросту. Пераклад з украінскай мовы Усавалада Кручынкі. Мо-люнкі П. Уласевіча. Вокладка Г. Якубені. Тыраж 6 тыс. экз., стар. 112. Цана 14 кап.

Рычард Хілдрэт. Белы раб. Ра-ман. На рускай мове. Пераклад з англійскай мовы В. Вальдман. Афармленне мастака І. Накраса-ва. Тыраж 200 тыс. экз., стар. 424. Цана 85 кап.

Герберт Уэлс. Місэр Влэтуор-сі на востраве Рампаль. Роман. На рускай мове. Пераклад з англійскай мовы Е. Біруковай і С. Зай-моўскага. Мастак І. Накрасаў. Ты-раж 100 тыс. экз., стар. 264. Цана 84 кап.

Новыя пераклады беларускай паэзіі ў Польшчы

Польскі перакладчык Леапольд Левін паведаміў на старонках штотыднёвіка «Нова культура», што ён падрыхтаваў для Ірэнэ-скага выдавецтва зборнік пера-кладаў рускіх, беларускіх, украі-нскіх, літвінскіх і грузінскіх па-этаў. Зборнік выйдзе ў канцы бя-гунага года.

Апрача таго, Левін падрыхтаваў да друку том перакладаў з Яні Купалы.

Днямі ў Польшчы выйшла ан-талогія «Адам Міцкевіч у польс-кай і замежнай паэзіі». У ёй змешчаны верш М. Танка «На На-ваградскай гары».

Беларускія мастакі рапартуюць

КАНЦЭПЦЫЯ, ЯКАЯ ВЫКЛІКАЕ

ПЯРЭЧАННІ

(Заканчана)
Пачатак на 2-й і 3-й стар.

раварула. Пры канчатковай дапрацоўцы пазмы Я. Колас якраз у ўдзякадні гэтай месца, дапісаўшы страфу:

І тут у першы раз Міхала
Вось гэта думка хвалілася:
Купіць зямлю, прыбавіць свой
кут,
Каб в панскіх выпатацка пуйт.

На падставе гэтых фактаў нам становіцца зразумела, чаму Я. Колас пасля раздзелу «Раніца ў індэзельку» (II), «За сталом» (III), «Ляснічова пасада» (I), магчыма, часткова «На першай гаспадары» (IV), а таксама і «Пярэбары» (V), напісаў раздзел «Смерць ляснічага» (VIII, 1-10 жніўня).

Пойдзем далей. Апошні з перапісанных раздзелаў пачаўся сло-
вамі:

— Міхалі Міхалі! О, Міхалі! —
Пачуся галасі кні бы жалі
Надзімлікі ранічова...

Перачытаючы месца дзеліны пазмы ў зямлянку патрабавала ўжо новага тлумачэння, новага экскурсу ў яшчэ больш далёкае мінулае.

І праз 5 дзён, 15 жніўня, быў ужо закончаны раздзел «Калія зямлянікі» (VI), а 26.VIII — «Калія зямлянікі» (VII).

Прычым факты даюць падставу сцвярджаць, што Я. Колас

У сувязі з гэтым М. Мухомін адзначае: «Адрыву ж пасля выхату пазмы было забавана, што гэты радзі ў 8-м раздзеле гучаць з лунным спавеннем. Чаму ў першы раз», калі пра гэта ішла гаворка яшчэ ў 8-м раздзеле?

Аднак апавяданні ніякай няўзгодненасці не было. Раздзел «Смерць ляснічага» напісаны раней, чым раздзел «За сталом» (IV), бо ў першым раздзеле ўжо ўзгадваўся імя ляснічага, а ў «За сталом» імя ляснічага ўжо ўзгадваўся імя ляснічага.

Каб перапісання, што гэтае натарычнае абнаўчэнне з'яўляецца вынікам нейкага непараўнення, нам дастаткова ўважліва прачытаць пазмы «Новая зямля». У творы мы маем справу са звычайнай інтэрв'ю. Ляснічы памор задоўга да падзеі, апісаных у раздзеле «Раніца ў індэзельку» і «За сталом». Хочацца напамінаць, што сама паварота была ўнесена пры завяршэнні твору, тады, калі ўжо канчаткова вызначалася яго кампазіцыя.

МАСКОўСКАЯ кінастудыя імя М. Горькага выпускае на экраны двухсерыйныя кінарамы «Два жыцці». Аўтар сцэнарыя — А. Каплер, рэжысёр-пастаноўшчык — Л. Ляўкаў.

Карціна паказвае рэвалюцыйныя падзеі 1917 года. Глядач бачыць, як парознаму, часам цяжкім шляхам, праз выпрабаванні і нягоды прыходзіць прадстаўнік розных класаў да разумення народнай праўды, да прызнання Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Галоўныя ролі ў фільме выконваюць В. Ціханав, М. Рыбнік, Э. Нячаева, Л. Палажкоў, В. Дружнік, Л. Свєрлі, В. Жызнёва, А. Лярынава і інш.

Здымаў карціну аператар М. Кірылаў. Мастак-пастаноўшчык — П. Пашкевіч.

У гэтую жа галіну галіны так называюцца фільмы, створаны рэжысёрам І. Гурным на сцэнарыі Я. Габрылючэ на кінастудыі імя М. Горькага.

Карціна прысвечана гераічнай абароне Масквы ў час Вялікай Айчыннай вайны. Яе гераі — прэстыж саваіх людзі. У іх характарах і, перш за ўсё, у вобразе рабочага Крайкова ўвабляе лешыя рысы камуніста-патрыята, праявілася вялікая сіла нашай партыі, ён сувязь з народам.

— Мы не выпадкова звярнуліся да ваеннай тэматыкі, — расказвае рэжысёр-пастаноўшчык І. Гурны. — Цяпер неспакоены час, і неабходна яшчэ раз адзначыць, якой цаной было заваявана людзьмі іх ішчасце.

У ролі Крайкова здымаўся акцёр тэатра «Сучаснік» Ул. Кашпур.

Сярод вандорных сюжэтаў, адвольна блізкіх як усходнім літаратурам, так і легендам славянскіх народаў, сярод вечных тэм, якія спадарожнічаюць чалавеку на працягу яго гісторыі, мы знаходзім незлічоныя варыяцыі трагічных, рамантычных або камічных апавяданняў аб пошуках скарбаў. Гэтая тэма пакладзена ў аснову новага грузінскага мастацкага кінафільма «Скарб». Аўтар сцэнарыя — Дзмітрый Шангалэ, рэжысёр-пастаноўшчык — Рэзо Чхедзідзе.

НА ЗДЫМКАХ кадры з новых фільмаў — «Два жыцці», «У цяжкую гадзіну», «Снарб», «Зусім сур'ёзна».

крок за крокам, паслядоўна, а не стыміла ажыццяўляў сваю творчую задачу, пісаў раздзелы, у якіх разгортваліся падзеі, абудыныя загала.

Паслядоўны гісторыі напісання «Новай зямлі», мы часта можам абавіраваць толькі на ўсходнія факты. Але яны дастаткова пераконава паказваюць шляхі выпявання задумкі твора. Ідэіны змест пазмы звязан з імкненнем не тэрола да вызвалення «з панскіх пуйт». Гэтая тэма хвалілася пісьменнікам на працягу некалькіх год. Я. Колас імкнуўся ў мастацкіх вобразах асэнсаванне і раскрыццё адпаведную падзею з жыцця ўласнай смі.

Яшчэ ў 1907 г. у апавяданні «Васіль Чурчыл» Якуб Колас стварыў вобраз лясніча, які думаў аб набывіццё кавалка зямлі і аб вызваленні з панскіх кабалаў, аднак ажыццявіць сваю мару не здолеў і, адзінока, загінуў.

Гутарка пра батрака, які марыў аб забяспечаным існаванні і незалежнасці, ідзе таксама і ў вершы «Міш» (1909 г.). Прад усмаіны ўдавы раскрысавіцца яго жыццёвы лёс:

Жыў ён бедна. Спадзяваўся
Свой прыбавіць кучокам,
Хату вынесці, зямелькі
Прыкупіць шматочак,
Во агорнуў хлеб батрацкі,
Жыццё пацярпеў...

Ды не выйшаў з-пад няволі,
Віўся век дарэмна!

Як бачым, у аснову пазмы «Новая зямля» пакладзены такі ж сямейны канфлікт. Лёс батрака і нагадвае лёс Міхала.

Варта ўспомніць яшчэ верш «Глядзі зямлі» (1910 г.), гераі якога Янка Жыгалька жыў у сям'і, ярычова і «гройшы патрошкі збіраў», каб «зямелькі ну, хоць дзе пмачотак купіць».

У 1911 г., знаходзячыся ў турме, Я. Колас піша вершаванае апавяданне «Як дзядзька ездзіў у Вільню» (як там бачыць) (сказкі-май). І ўжо ў праёдзе працы над ім пісьменнік, як відаць, знайшоў адпаведную мастацкую форму, неабходную для ажыццяўлення старога задумкі. Ён кампазіцыяна не завяршыў свайго вершаванага апавядання (што ён павінен быў бы зрабіць, калі б лічыў яго самастойным творам), і, замест гэтага, піша раздзел «Раніца ў індэзельку», які быў закончаны 7 чэрвеня 1911 г. і апублікаваны ў верасні 1912 г. з падзаглаўкам «Пачатак

з расказа «Новая зямля». Пяршапачаткова жанр пазмы самім аўтарам быў вызначаны як «расказ» і першы раздзел твору друкаваўся ў 1912—1913 і 1918 гг. з падзаглаўкамі «Пачатак з расказа «Новая зямля» («Раніца ў індэзельку»), «Адрывак з расказа «Новая зямля» («Ляснічова пасада»), «3 расказа «Новая зямля» («3а сталом»), «Смерць ляснічага», «Як дзядзька ездзіў у Вільню і што ён там бачыў».

На падставе прыведзеных фактаў можна зрабіць два вывады: па-першае, у пісьменніка яшчэ ў 1911 г. складалася задума буйнага твора і, па-другое, слова «расказ» па сваёму значэнню не з'яўляецца раўназначным са словам «апавяданне» або рускім «рассказ». У беларускай літаратуры дакастрычніцкага перыяду ўжо быў тэрмін «апавяданне». У 1912 г. Я. Колас выдаў зборнік «Апавяданні». Называючы «Новую зямлю» па жанру «расказам», аўтар меў на ўвазе, што гэты твор павінен адрознівацца і па памерках, і па ўсім сваім якасцях ад твораў, якія да гэтага часу з'яўляліся ў беларускай літаратуры. Само слова «расказ», як відаць, павіна было адпавядаць рускаму слову «повесть» або «повесть». У далейшым, у сувязі з узбагачэннем беларускай літаратуры ў ідэяна-мастацкіх і жанравых адносінах, з'явілася адпаведнае абазначэнне для мастацкага твора, які пераўтвараўся ў аповяданне — па ахопу падзей, па аб'ёму, адраўнаваўся па спосабах тымпа-

чы з'яў жыцця. Гэта была апошняя. Але ў першы перыяд работы над пазмай «Новая зямля» Якуб Колас, задумаўшы твор, які яшчэ не было ў беларускай літаратуры, павінен быў падабраць для абазначэння яго жанра і адпаведную назву. Аднак ніколі — ні ў 1911 г., ні ў 1918 г. — ён не называў свайго твора апавяданнем.

«Новая зямля» пісалася ў два перыяды: дакастрычніцкі (1911 г.) і паслярэвалюцыйны (1919 — 1923 гг.). Яшчэ ў першы перыяд створаны раздзелы, у якіх акрэсліўся напрамак развіцця падзеі і выказаў асноўны ідэіны змест яе. Паста Кастрычніцкай рэвалюцыі напісаны, у рамках вызначанага сюжэта, тыя часткі, у якіх створаны шырокія малюнк жыцця, працы і побыту працоўнага беларускага сялянства дакастрычніцкай пары і якія надаюць твору характар мастацкай знычлывае эпохі, якая адлюстравалася.

Час працы над пазмай «Новая зямля» і «Сямон-музыка» — новы этап у творчым росце і мастацкай біяграфіі пазта, які, абавіраючыся на свой вопыт напісання малых твораў, прыступіў да стварэння буйных мастацкіх палатнаў. Гэты этап знамянаецца ўзмоўненымі творчымі пошукамі і роздзям над лесам роднай краіны і народа. Роздум і перажыванні аўтара прыдалі пазмам глыбока лірычны характар і задушэўнасць, якія ўспрымаюцца як аўтарская мера любі да гераю, роднай зямлі і яе кароўным пейзажамі, да народа.

Уладзімір КАЗБЯРУК.

Ад вёскі да вёскі

Нялёгка працаваць кінамеханіку Аляксандру Лагуна. Ён абслугоўвае самыя аддаленыя населеныя пункты рэіна — Малаі і Ялікія Гарадзішчыцы. Калінаўку, Палічын. Ад Любані да апошняй вёскі — 75 кіламетраў. Каб сваёчасова даставіць кінафільмы, яму часта даводзіцца разам са сваімі скрынкамі трысці ў кузава спадарожнай аўтамашыны. А з вёскі ў вёску ён перавозіць кінаперасоўку, на чым трапляецца.

Але Аляксандр не скардзіцца на цяжкасці. Ён задаволен сваёй прафесіяй, любіць сваю работу. — Наш лепшы кінафікатар, — гаворыць пра Лагуна загадчык Любінскага аддзела культуры тав. Вераб'еў. — Спаворнічае за права называцца ўдзяльнікам камуністычнай працы. І завае яго!

— Вочы юнака злёгка прыжмураў ад версн'ёўскага сонца, лёгкі пил узнімаўся з-над імклівых вельсн'ёўска колі. Рубаты след гумавых шынаў застэпта на снежцы паміж палюваў, на праселчанай дарозе, абсаджанай векамі дубамі, на шырокай явяскавай вуліцы. Саўганы грузавік даўно ўжо адвёз матарынах з апаратурай у рабочы клуб сяла Калінаўка. А самому яму прыйшлося заехаць у раённы цэнтр, каб атрымаць фільм, абяцаны глядачам у мінулы раз.

Грузавое таксі, на якім вёз скрынкі з кінастужкамі Лагун, звярнула на існую дарогу. Да вёскі заставалася з кіламетр, а там ішчы транспарт не вельсн'ёўска. Аляксандр прымастроўвае скрынкі і ішчы ў Калінаўку. Хоць ён і б'явае тут два разы на тыдзень, але ўсвядоміў, што яго чакаюць дзясяткі людзей, кожны раз нібы акрыле механіка.

У вёсцы аб'явы вывешаны даўно, Аляксандр задаволены. Ён ведае, што паміж імі не павядуць. А іх многа: школыні, моладзь, камсамольцы. Яны і афішы расклеіць, і апаратуру дапамогу ўстанавіць, і кінастужку перамотаюць, і парадак у зале павядуць.

А вёскі і клуб, Матарыст устанавіў раздзёл, і далёка над павядуць зямл'ю чутка вясёла музыка. Але і без яе глядачы сабраліся б — графік ім добра вядомы, а за ўвесь час работы Аляксандр яшчэ ні разу не парнуўшы. Даманструе фільмы заўсёды высякаюцца. Непаладкаў амаць не бывае.

Зразумела, што ўсё гэта спрыяе выкананню плана. У гонар ХХІІ

завалёны самадзейнага мастага Міхала Іванова, нацюрморт Фёдора Луніна і інш.

Шматлікія наведвальнікі выстаўні пахнулі ў кінае водгукі свае заўвагі і парадкі самадзейнага мастага.

□ У Гомелі адкрыты новы магазін «Навукова-тэхнічная кніга». У чатырох аддзелах прадстаўлена грамадзяна-палітычная, навукова-тэхнічная, медыцынская і сельскагаспадарчая літаратура. Выдзелены аддзел панахат, карцін на тэхнічных тэмах, арганізаван прыём зааказ на тэхнічныя кнігі.

Ул. ТАНАНА.

□ На двухдзённых гастрольях у Баранавічах пабываў халенту

Дзесяць год мінула з таго саваіцкага веча, калі вёскам дзв'яч, вёскам энтузіастам пасля працяглых рэпетыцый выехалі ў калгас з першым канцэртам. Гэта была агітбрыгада Віцебскага раённага Дома культуры. Некалькі песьняў, а ў асноўным — беларускія народныя танцы складалі яе канцэртную праграму. Узначальваў агітбрыгаду аматар і энтузіаст самадзейнага мастаства, хараграф К. Партной. З гэтай групы неўзабаве быў створаны танцавальны калектыў.

У 1953 годзе віцебскія танцоры ўпершыню трапілі на рэспубліканскі агляд мастацкай самадзейнасці. Праўда, у сталіцы ім тады не паўшчавала, бо рэпертур яшчэ быў занадта бедны, ды і выканавы культуры не хатала. Але няўдача на вялікай сцэне не вельмі збытжыла самадзейных артыстаў. З іх большай настойлівасцю яны пачалі ўдасканальваць свай майстарства, разумеючы, новы танцы і пспрыійшы. Амаль паставіны ўдзельнікі рэспубліканскіх аглядаў самадзейнага мастаства, Віцебскі танцавальны калектыў кожны раз ўсё больш зааваўваў прызнанне глядача. Асабліва любіць і добра прымаюць віцебскіх танцораў працоўны раён і вёскасці. Самадзейных артыстаў часта сустракалі ў аддаленых калгасных брыгадах на вясняной сяўбе, уборцы ўраджаю.

Зыш 800 канцэртаў — такі вынік дзясяцігоддзя дзейнасці танцавальнага калектыву Віцебскага Дома культуры.

Цяпер у ім удзельнічае 35 танцораў. Актары Багданавіч, Гера Даварэцкі, Ларыса Цыганкова, Уладзімір Хасін выступаюць на сцэне з дзя заснавання самадзейнага калектыву. Шосты год ба-чаць віцебляне ў гэтым калектыве

На сённяшні дзень Аляксандр, заўсёды міналюдна. Вось і сёння колькі сабралася людзей! Яблыку няма дзе ўпасці. Нават з іных вёсак прыйшлі. А час жа гарачы — у разгары ўборка кукурузы, бульбы.

«Шкала, што не ўдалося выпусціць светлавую газету», — разважае Лагун. У аддаленні саўгаса не падваілі вынікі работы за паўдзёнку.

На зручным двоем апарэе прыёмна працаваць. Без перапынку, адна за другой, уключаюцца часткі. Вось заканчыўся сёнас. Гадзіна і 45 мінут прабеглі непрыкметна. Глядачы шумна разыходзяцца, абмяркоўваючы прагледжаны фільм.

— Дзякуй, Сама, прыезджай часцей, — чутца адусоль.

— У наступны раз прывязі кінафільм пра наш калгас імя ВВА, — прасіць механіка пажлылы рабочы Іван Трубыч. — Цікава паглядзець.

— Хацелася б пабачыць кіраўнікоў і пра сельгасарыель «Чырвоная змена», — напамінае другі рабочы.

— Абавязкова прывяжу, — запэўняе кінамеханік і моўчкі ўсміхаецца. Ён часта бывае ў Калінаўцы. А пунктаў абслугоўвання на яго маршруце няма — тры буйныя аддзяленні саўгаса «Любінскі», чатыры школы. Трэба ўсюды пабываць. Людзі цікавіцца не толькі мастацкімі фільмамі. Яны хочуць глядзець навукова-папулярныя і сельскагаспадарчыя карціны. Звычайна перад іх дэманстрацыяй выступаюць лектары або дакладчыкі. Аляксандр загада дамаўляецца з настаўнікамі, медыцынскімі работнікамі, спецыялістамі сельскай гаспадаркі. Ён налерад гаворыць ім, якія будзе дэманстраваць карціны, і прасіць падтрымаць на гэтую тэму гутарку, даклад ці лекцыю.

Аляксандр пачынае хутчэй разбіраць апаратуру і перамотвае кінастужку. Заўтра раніш ён павее з другой вёска. Яму даручана пачысна справа, бы прагатамлістам самага перадавога ў вёсцы саваіцкага кіно. Аляксандр добра памятае, словы Ул. І. Леніна, што з усіх мастацтваў для нас важнейшым з'яўляецца кіно.

В. БЫЧОК.

Любанскі раён.

Завалёны самадзейнага мастага Міхала Іванова, нацюрморт Фёдора Луніна і інш.

Шматлікія наведвальнікі выстаўні пахнулі ў кінае водгукі свае заўвагі і парадкі самадзейнага мастага.

□ У Гомелі адкрыты новы магазін «Навукова-тэхнічная кніга». У чатырох аддзелах прадстаўлена грамадзяна-палітычная, навукова-тэхнічная, медыцынская і сельскагаспадарчая літаратура. Выдзелены аддзел панахат, карцін на тэхнічных тэмах, арганізаван прыём зааказ на тэхнічныя кнігі.

Ул. ТАНАНА.

□ На двухдзённых гастрольях у Баранавічах пабываў халенту

Дзесяць год мінула з таго саваіцкага веча, калі вёскам дзв'яч, вёскам энтузіастам пасля працяглых рэпетыцый выехалі ў калгас з першым канцэртам. Гэта была агітбрыгада Віцебскага раённага Дома культуры. Некалькі песьняў, а ў асноўным — беларускія народныя танцы складалі яе канцэртную праграму. Узначальваў агітбрыгаду аматар і энтузіаст самадзейнага мастаства, хараграф К. Партной. З гэтай групы неўзабаве быў створаны танцавальны калектыў.

У 1953 годзе віцебскія танцоры ўпершыню трапілі на рэспубліканскі агляд мастацкай самадзейнасці. Праўда, у сталіцы ім тады не паўшчавала, бо рэпертур яшчэ быў занадта бедны, ды і выканавы культуры не хатала. Але няўдача на вялікай сцэне не вельмі збытжыла самадзейных артыстаў. З іх большай настойлівасцю яны пачалі ўдасканальваць свай майстарства, разумеючы, новы танцы і пспрыійшы. Амаль паставіны ўдзельнікі рэспубліканскіх аглядаў самадзейнага мастаства, Віцебскі танцавальны калектыў кожны раз ўсё больш зааваўваў прызнанне глядача. Асабліва любіць і добра прымаюць віцебскіх танцораў працоўны раён і вёскасці. Самадзейных артыстаў часта сустракалі ў аддаленых калгасных брыгадах на вясняной сяўбе, уборцы ўраджаю.

Зыш 800 канцэртаў — такі вынік дзясяцігоддзя дзейнасці танцавальнага калектыву Віцебскага Дома культуры.

Цяпер у ім удзельнічае 35 танцораў. Актары Багданавіч, Гера Даварэцкі, Ларыса Цыганкова, Уладзімір Хасін выступаюць на сцэне з дзя заснавання самадзейнага калектыву. Шосты год ба-чаць віцебляне ў гэтым калектыве

На сённяшні дзень Аляксандр, заўсёды міналюдна. Вось і сёння колькі сабралася людзей! Яблыку няма дзе ўпасці. Нават з іных вёсак прыйшлі. А час жа гарачы — у разгары ўборка кукурузы, бульбы.

«Шкала, што не ўдалося выпусціць светлавую газету», — разважае Лагун. У аддаленні саўгаса не падваілі вынікі работы за паўдзёнку.

На зручным двоем апарэе прыёмна працаваць. Без перапынку, адна за другой, уключаюцца часткі. Вось заканчыўся сёнас. Гадзіна і 45 мінут прабеглі непрыкметна. Глядачы шумна разыходзяцца, абмяркоўваючы прагледжаны фільм.

— Дзякуй, Сама, прыезджай часцей, — чутца адусоль.

— У наступны раз прывязі кінафільм пра наш калгас імя ВВА, — прасіць механіка пажлылы рабочы Іван Трубыч. — Цікава паглядзець.

— Хацелася б пабачыць кіраўнікоў і пра сельгасарыель «Чырвоная змена», — напамінае другі рабочы.

— Абавязкова прывяжу, — запэўняе кінамеханік і моўчкі ўсміхаецца. Ён часта бывае ў Калінаўцы. А пунктаў абслугоўвання на яго маршруце няма — тры буйныя аддзяленні саўгаса «Любінскі», чатыры школы. Трэба ўсюды пабываць. Людзі цікавіцца не толькі мастацкімі фільмамі. Яны хочуць глядзець навукова-папулярныя і сельскагаспадарчыя карціны. Звычайна перад іх дэманстрацыяй выступаюць лектары або дакладчыкі. Аляксандр загада дамаўляецца з настаўнікамі, медыцынскімі работнікамі, спецыялістамі сельскай гаспадаркі. Ён налерад гаворыць ім, якія будзе дэманстраваць карціны, і прасіць падтрымаць на гэтую тэму гутарку, даклад ці лекцыю.

Аляксандр пачынае хутчэй разбіраць апаратуру і перамотвае кінастужку. Заўтра раніш ён павее з другой вёска. Яму даручана пачысна справа, бы прагатамлістам самага перадавога ў вёсцы саваіцкага кіно. Аляксандр добра памятае, словы Ул. І. Леніна, што з усіх мастацтваў для нас важнейшым з'яўляецца кіно.

В. БЫЧОК.

Любанскі раён.

Завалёны самадзейнага мастага Міхала Іванова, нацюрморт Фёдора Луніна і інш.

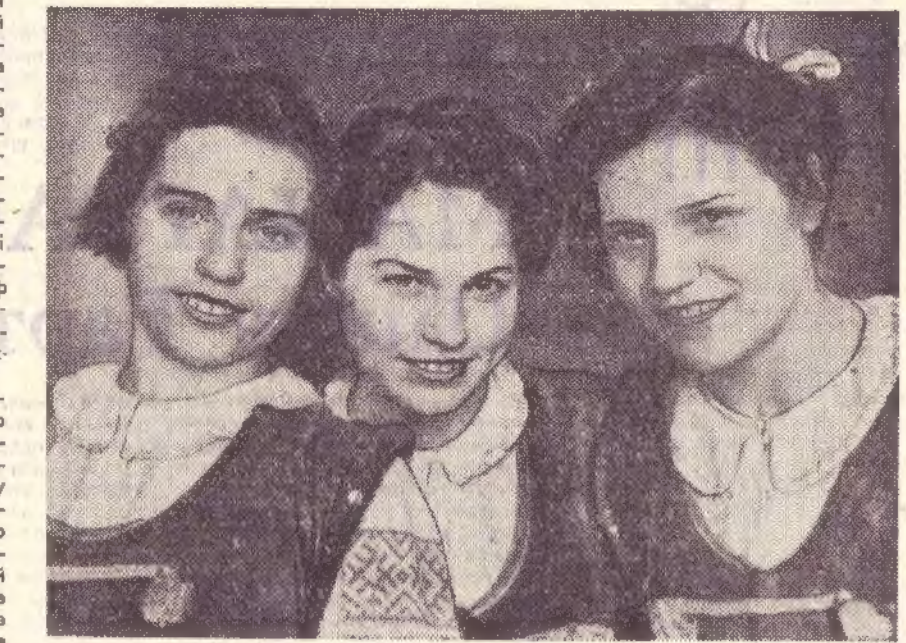
Шматлікія наведвальнікі выстаўні пахнулі ў кінае водгукі свае заўвагі і парадкі самадзейнага мастага.

□ У Гомелі адкрыты новы магазін «Навукова-тэхнічная кніга». У чатырох аддзелах прадстаўлена грамадзяна-палітычная, навукова-тэхнічная, медыцынская і сельскагаспадарчая літаратура. Выдзелены аддзел панахат, карцін на тэхнічных тэмах, арганізаван прыём зааказ на тэхнічныя кнігі.

Ул. ТАНАНА.

□ На двухдзённых гастрольях у Баранавічах пабываў халенту

800 КАНЦЭРТАЎ

Удзельніцы народнага ансамбля танца сёстры Ларысы, Надзея і Любоў Раманенкі.

сясцёр Ларысы і Надзею Раманенкі, муча і жонку Паўла і Галіну Гарбуновы. Трэба быць сапраўдным энтузіястам, каб нечарам пасля працоўнага дня ісці на рэпетыцыю. І бачачы, з якой лёгкасцю танцоры выступаюць на сцэнічнай пляцоўцы, ніхто не ведае, колькі працы і энэргіі патрабуе разуваенне кожнага твора. Любоў да мастаства ўсё перамагае. Вялікія аматары сцэны, яны сваім іскрыстым танцам прыносяць сапраўдную асалоду глядачам.

У рэпертуры калектыву 52 народныя танцы: рускія, беларускія, народы і іншыя сацыялістычных краін. Сярод іх варты азначыць «Вяснянка» і «Варнянскую кадрылю» запісаныя К. Партной і Віцебскі раён; «Пані», жаргальныя румынскія «Бэрулі», польскія «Абары», закарпацкія «Парубкі»

з іх цёплым гумарам і многія іншыя.

Ісці ў ігу з жыццём — такі дэзін танцавальнага калектыву. Калі наша краіна пачала асаваіна цалінных зямель, маставікі кіраўнік К. Партной ажыццявіў пастаюку хараграфічнага малюнка «Абедзены перапінак на цаліне». Праз некаторы час глядачы з цікакасцю глядзелі новыя хараграфічныя нумары: «Дарогу кукурузе», «Больш мяса і малака» і іншыя.

Зе поспехі ў развіцці народнага хараграфічнага мастаства танцавальны калектыў быў ўзнагароджаны Граматай Вярхоўнага Савета БССР. А гэтымі днямі ён атрымаў званне народнага ансамбля танца.

Л. ШМЕРЛІНГ.

Шматлюдна было 19 верасня ў мінім магазіне-салоне. Ва ўрачыстай абстаноўцы там адкрылася выстаўка фатаграфій «Італія сёння».

Італьянскі часопіс «Рэальта Саўетна», які выдаецца таарыствам «Італія